

Я. В. Кудря,
асистент кафедри економіки підприємств та інвестицій навчально-наукового інституту
економіки і менеджменту, Національний університет "Львівська політехніка"

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУТІ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЯМИ В МАШИНОБУДУВАННІ УКРАЇНИ

Обґрунтовано актуальність і роз'яснено пріоритетність проблеми теоретичного аналізу суті управління корпораціями. Проаналізовано сутність понять "управління корпораціями" і "корпоративне управління" й наведено нові тлумачення для них. Висвітлено ознаки, що пояснюють доцільність використання корпоративного управління в машинобудуванні держави і світі. Подано критерії диференціації корпоративного управління від управління корпораціями. Виділено теоретико-практичні проблеми управління корпораціями в машинобудуванні України.

Had been given the new meaning of joint-stocks control of Ukrainian mashinebuilding. Had been researched at the base of difference science methods theoretical and practical meanings of it at joint-stocks control of national mashinebuilding etc.

Ключові слова: машинобудування, корпорація, управління корпорацією, корпоративне управління, фаховий керівник.

Key words: mashinebuilding, joint-stock company, control of joint-stock company, corporate management, manager.

ВСТУП

Формування сучасних механізмів управління інтегрованими акціонерними структурами вимагає не лише узагальнення і вдосконалення світових управлінських здобутків. Необхідно постійно формувати, використовувати прогресивні вітчизняні системи філософських, загально- та метатеоретичних фундаментальних уявлень, характерних для визначення етапів практичного розвитку управління ними за видами економічної діяльності держави. Так, наприклад, важливого значення набуває теоретичний аналіз суті управління корпораціями в машинобудуванні України, що й визначає актуальність теми.

Питанню аналізу суті управління інтегрованими акціонерними структурами присвячено доробки А. Воронкової [1], В. Гриньової [2], О. Кузьміна [5, 17] та інших [3, 4, 6, 9—14, 18, 19]. Так, у доробках [1—6, 9—14, 17—19] значну увагу приділено: висвітленню поглядів на сутність питання; дослідженню ретроспективи, сучасних здобутків і перспектив за питанням; наведенню диференційних т.з., розробленню загальних та спеціальних рекомендацій й пропозицій з його вирішення тощо. При цьому у доробках [1—6, 9—14, 17, 18] не наведено чітких означень для понять "управління корпорацією" і "корпоративне управління", не визначено головні ознаки, що пояснюють доцільність використання й забезпечують інтенсивне популяри-

зування розвитку корпоративного управління в машинобудуванні держави й світу, що ще раз підкреслює актуальність теми.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Метою статті є інформаційно-наукове роз'яснення теми теоретичного аналізу суті управління корпораціями у державі та світі. Основною ціллю статті є проведення теоретичного аналізу суті управління корпораціями на прикладі машинобудування України. Головними завданнями статті є: аналізування на підґрунті єдиного комплексного підходу сутності понять "управління корпораціями" і "корпоративне управління" й наведення нових тлумачень для них; висвітлення головних ознак, що пояснюють доцільність використання корпоративного управління в машинобудуванні держави і світі; приведення основних ознак диференціації корпоративного управління від управління корпораціями в машинобудуванні держави; виділення актуальних теоретико-практичних проблем управління корпораціями в машинобудуванні України. Провідними методами наукового дослідження, які використовувалися автором в ході роботи, є методи аналізу, конкретизації, ідеалізації, узагальнення, а також безпосередньо засади соціокультурного, новаційного й функціонального підходів до класичного менеджменту.

Таблиця 1. Число головних інтегрованих акціонерних структур у машинобудуванні України і світу за умов поточної фінансової кризи 2007 — 2008 рр., одиниць¹

№п/п	Перелік держав	Роки, різновиди інтегрованих акціонерних структур								
		2006			2007			2008		
		АТ ²	Корпорації	Холдинги	АТ	Корпорації	Холдинги	АТ	Корпорації	Холдинги
1.	Україна ¹	22	8	7	17	6	5	12	4	4
2.	США	16	16	10	20	18	11	23	19	13
3.	Німеччина	12	16	6	7	18	9	8	21	11
4.	Японія	34	22	17	19	23	18	21	25	19

Таблиця 2. Найпоширеніші варіанти дефініції терміна "корпоративне управління"

№п/п	Перелік визначень
1.	Процес регулювання власником руху його корпоративних прав з метою отримання прибутку, управління підприємством, відшкодування витрат через отримання частки майна при його ліквідації, можливих спекулятивних операцій із власністю акціонерів компанії [4].
2.	Система виборних і призначених органів, які здійснюють управління відкритим акціонерним товариством, відображають баланс інтересів власників й спрямована на забезпечення максимально можливого прибутку від усіх видів діяльності підприємства згідно з нормами чинного законодавства [14].
3.	Вибір найкращих механізмів управління і регулювання влади між різними групами учасників корпоративних відносин підприємства; відносини між корпорацією і суспільством; кодекс принципів і норм, що регламентують права, обов'язки й відповідальність осіб, які беруть участь в управлінні корпорацією; система відносин між органами управління, посадовими особами і акціонерами корпорації [1].
4.	Система впливу на учасників корпоративних відносин з метою ефективного використання об'єднаного капіталу підприємства [12].
5.	Організаційна угода, за якою компанія репрезентує і обслуговує інтереси інвесторів підприємства [9].
6.	Практика і вивчення шляхів удосконалення взаємовідносин між різними зацікавленими особами у корпорації; процес формування і реалізації вищими органами управління акціонерного товариства дій, що відображають інтереси учасників корпоративних відносин підприємства щодо залучення й використання акціонерного капіталу для забезпечення максимально можливого прибутку від усіх видів діяльності компанії в межах чинного законодавства [2].
7.	Посадження норм законодавства, нормативних актів і практики господарювання у приватному секторі, що дозволяє корпораціям залучати фінансові й кадрові ресурси, ефективно здійснювати господарську діяльність підприємству [18].
8.	Моделі взаємовідносин поведінки різних учасників корпорації з обмеженою відповідальністю, способів взаємодії між менеджерами, акціонерами, працівниками, орендаторами, споживачами і громадськістю з метою формування стратегії, це перелік певних норм й правил, що визначають корпоративні відносини та приватну поведінку їхніх учасників [13].
9.	Система відносин між акціонерами, органами управління акціонерного товариства, його менеджерами, а також іншими зацікавленими особами (працівниками, постачальниками, споживачами, кредиторами, державними та місцевими органами влади, громадськістю тощо) задля забезпечення ефективної діяльності товариства, інтересів власників підприємства, інших зацікавлених осіб [19].
10.	Система впливу на учасників корпоративних відносин з метою ефективного використання об'єднаного капіталу підприємства; посадження норм законодавства, нормативних положень і практики господарювання у приватному секторі, що дає змогу товариству залучати фінансові й людські ресурси, ефективно вести господарську діяльність та в такий спосіб продовжувати своє функціонування, нагромаджуючи довгострокову економічну вартість через підвищення вартості акцій, враховуючи інтереси всіх осіб, які беруть участь у товаристві [3] тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ

На сьогодні Україна посідає одну з провідних позицій в світі за кількістю інтегрованих акціонерних структур в машинобудуванні держави, що підтверджується статистикою табл. 1.

Як видно з табл. 1, у світі проходить стрімкий приріст числа інтегрованих акціонерних структур в машинобудуванні країн, яке відбувається у середньому щорічно на: 5,7 од. (3,3 од. — для АТ; 14,3 — для корпорацій; 14,7 од. — для холдингів в США); 12 од. (9 од. — для АТ; 15 — для корпорацій; 12 од. — для холдингів в Німеччині); 20,8 од. (24,5 од. — для АТ; 23,3 — для корпорацій; 14,7 од. — для холдингів в Японії). Україні характерне щорічне зменшення кількості інтегрованих акціонерних структур в машинобудуванні держави, що відбувається у середньому на 16,2 од. щорічно (19,7 од. — для АТ, од. — для корпорацій і холдингів). Крім того, простежується значне зменшення загальної кількості інтегрованих акціонерних структур в

машинобудуванні України за 2006—2008 рр. у порівнянні зі США на (-10,5) од., (-6,3) од. із Німеччиною, (-15,1) од. щодо Японії. Обумовлене автором є негативною тенденцією, яка загрожує фінансовою, інноваційно-інвестиційною іншими видами деструкцій для машинобудування України з відповідними наслідками для решти видів економічної діяльності держави. Вона знижує роль участі корпорацій у забезпеченні ефективного функціонування і розвитку машинобудування держави. Це, у свою чергу, веде до часткового не врахування, а інколи й повного нівелювання теоретичної суті управління корпораціями в машинобудуванні України. Останнє є суттєвою і актуальною проблемою для національних терен й потребує оперативного розв'язання.

Управління інтегрованими акціонерними структурами, наприклад корпораціями в машинобудуванні держави, є санкціонованим свідомо цілеспрямованим впливом найманого акціонерами висококваліфікованого і компетентного адміністративного персоналу (фахових керівників) через застосування спеціальних функцій й методів менеджменту виробничо-господарської діяльності компаній на внутрішнє середовище функціонування та розвитку підприємств для отримання необхідних їм змін у зовнішньому оточенні, наслідки реалізації

котрих повноцінно задовільняють виробничо-соціальні інтереси, потреби всіх учасників корпоративних відносин бізнес-систем. Саме за запропонованого автором контексту поняття "управління корпорацією" останнє набуває достовірного і особливого значення: від того як здійснюється розмежування й ізолювання функцій управління власністю підприємств від менеджменту діяльності компаній залежить результативність корпоративної політики суб'єктів господарювання. Тому управління корпораціями трансформується у ефективну теорію і практику організації менеджменту діяльності підприємств, в тому числі процесами, які пов'язані з обслуговуванням й розвитком корпоративних відносин та їх учасників, промислового капіталу, виробництвом, збутом тощо. При цьому "взлети й падіння" у функціонуванні і розвитку підприємств перш за все розуміємо рівнем усвідомлення фінансово-економічної суті управління корпораціями в машинобудуванні держави [8, 19], успіхами та невдачами їх управління. Якщо підприємства працюють нестабільно, збитково, акціонерам компаній слід змінити не виробничі кадри, а першочергово проаналізувати кваліфікацію і компетентність адміністративного персоналу, зокрема управлінського, наймати виключно фахових керівників. Наступним кроком є перегляд резуль-

¹Є результатом досліджень статистики за функціонуванням і розвитком корпоративного сектору машинобудування країн світу і України.

²АТ — акціонерне товариство.

тативності менеджменту діяльністю і ефективності управління підприємствами, отже зрештою стратегій та корпоративної політики бізнес-систем.

Неменш важливим питанням, яке є конструктивним елементом суті управління різновидами організаційно-правової формами підприємницької діяльності, що представляють й відносяться до інтегрованих акціонерних структур, в тому числі і корпорацій в машинобудуванні держави, виступає сутність такого специфічного поняття економічної категорії, як корпоративне управління підприємств. У теорії і практиці управління корпораціями як різновидом організаційно-правової форми підприємницької діяльності, що представляє й відноситься до інтегрованих акціонерних структур розрізняємо широкий спектр трактувань поняття "корпоративне управління" (табл. 2).

На основі результатів аналізу трактувань поняття "корпоративне управління" табл. 2 підсумовуємо, що: висвітлюються різні варіанти усвідомлень його значення; дослідження дефініції терміна відбувається через призму головних підходів, які перелічуються у табл. 3.

Головні підходи характеризуються суттєвими системно-функціональними недоліками. Перший. Фактично не ви-

діляється тлумачна контекстна різниця за дефініціями термінів "управління корпорацією" і "корпоративне управління". Не наголошується на гострій потребі й постійній необхідності чіткого та жорсткого розмежування цих понять, їх трактувань. Натомість вони гостро ототожнюються значеннями. Тому перші не диференціюються, проходять цілковите лінгвістичне співставлення таких між собою, з іншим поняттям — "менеджмент діяльністю підприємства", а це різні за сутністю і суттю речі. Другий. Сутність поняття "корпоративне управління" охоплюється лише оглядово, тому воно трактується винятково у широкому контексті. Третій. Не наводяться специфіка планування, організування, мотивування, контролювання і регулювання діяльності учасників корпоративних відносин підприємств, відтак властиві методи запобігання й вирішення конфліктів між ними. Четвертий. Імовірність досягнення консенсусу і гармонізації виробничо-соціальних інтересів учасників корпоративних відносин на юридичному рівні й де-факто розглядається тільки за обґрунтування напрямків розвитку компанії, а не стратегій діяльності підприємств тощо. Саме через окреслену дисертантом проблему не існує єдино правильного визначення сутності поняття "корпоративне управління"; вони містять і відображають надмірну кількість основних й

додаткових елементів, котрі складають основи означень; найбільш вдалою і правильною, але дещо неповною й неточною, досить вузькою по контексту, є наступна дефініція терміна "корпоративне управління": кодекс принципів та норм, що регламентують права, обов'язки, відповідальність осіб, які беруть участь в управлінні корпораціями загалом і за конкретними видами економічної діяльності країни, наприклад машинобудуванні держави [1] тощо.

Отже, розглядаючи сутність поняття "корпоративне управління", використовуємо єдиний комплексний підхід. Ним вважаємо у даному дослідженні теоретико-процесійний шлях. Метою теоретико-процесійного підходу до аналізу сутності зазначеного поняття є: методологічне сприяння виробленню, узагальненню і засвоєнню у теорії й на практиці управління корпораціями інформації про функції та методи керування акціонерними відносинами на підприємствах в ринковій економіці держави; прикладне забезпечення консенсусу між виробничо-соціальними інтересами учасників корпоративних відносин підприємств, прийняття відповідних управлінсь-

Таблиця 3. Підходи до визначення сутності терміна "корпоративне управління"

№ п/п	Перелік назв шляхів	Характеристика головних позицій сутності поняття	Ареал поширення (за провідними країнами)
1.	Зовнішнього оточення (публічний, суспільний)	Розглядає його відношенням між корпорацією і суспільством. Перше місце посідають питання інформації і суспільного контролю над визначеними сферами діяльності товариства, формування систем стимулів й заборон, що забезпечать ефективний баланс базових виробничо-соціальних інтересів інших учасників корпоративних відносин підприємства та розвиток корпоративного сектору економіки, обмежать одночасно його негативні наслідки інше [1].	Великобританія, Німеччина, Італія
2.	Законодавчо-нормативний	Розглядає його кодексом принципів і норм, регламентуючих права, обов'язки й відповідальність осіб, що беруть участь в управлінні емітентом цінних паперів, які закріплені у державних законодавчо-нормативних актах та внутрішніх правових документах товариства інше [1].	Франція, Польща, Росія
3.	Економічний	Розглядає його системою відносин між органами управління і посадовими особами підприємства – емітентами, акціонерами, власниками довгострокових цінних паперів компанії, з іншими особами, що залучені до управління емітентом акцій як юридичною особою інше [1].	Китай, Корея, ПАР
4.	Управлінський	Розглядає його системою вибраних і призначених органів підприємства, що управляють ним в цілях одержання максимальної дохідності від здійснення всіх видів діяльності компанією у межах норм діючого законодавства інше [1].	Японія, Чехія, Австрія
5.	Функціональний	Розглядає його специфічною діяльністю органів менеджменту компанії інше.	Литва, Латвія, Польща
6.	Політичний	Розглядає його видом трудової діяльності кадрів, який регулює внутрішні взаємовідносини різних ділових сторін для результативного організування колективного життя у компанії шляхом розроблення корпоративної політики менеджменту діяльністю і управління підприємством інше.	Китай, Голандія, Аргентина
7.	Внутрішньої архітектури (корпоративний, приватний)	Розглядає його одним з механізмів максимізації вартості корпорації. Провідна роль відводиться Спостережній раді, що забезпечує баланс виробничо-соціальних інтересів між акціонерами і іншими учасниками корпоративних відносин підприємства. Проблема влади трактується як вибір найкращих механізмів управління і розподілення влади між різними групами учасників корпоративних відносин підприємства інше [1].	США, Канада, Швейцарія
8.	Консолідаційний	Розглядає його роботою вибраних і призначених органів товариства, що підтримують баланс й гармонізують виробничо-соціальні інтереси власників підприємства та його керівників, які реалізують функції менеджменту діяльністю компанії у сфері власності суб'єкта господарювання з метою одержання максимального рівня прибутку від всіх бізнес-операцій корпорації згідно вимог діючої законодавчо-нормативної бази держави інше.	Бразилія, Мексика, Естонія
9.	Нормативно-культурологічний	Розглядає його управлінням сукупністю матеріальних і духовних цінностей підприємства, що створені протягом історії його функціонування і розвитку тощо.	Чехія, Угровщина, Сінгапур

ких рішень для їх гармонізації, що призведе до результативного менеджменту діяльністю й ефективного управління компаніями, соціально-економічного функціонування і розвитку суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності держави, наприклад машинобудуванням. Його головними цілями є: подання чіткої, повної інформації про суть і сутність корпоративного управління, з'ясування особливостей механізмів створення, функціонування й розвитку власності підприємств, менеджменту промисловим капіталом, різними учасниками корпоративних відносин компаній; розроблення нових, удосконалення існуючих схем досягнення консенсусу між виробничо-соціальними інтересами учасників корпоративних відносин підприємств, прийняття відповідних управлінських рішень для їх гармонізації. Головними об'єктами теоретико-процесійного підходу виступають господарські товариства з корпоративними відносинами, різновиди організаційно-правової форми підприємницької діяльності, що представляють і відносяться до інтегрованих акціонерних структур, зокрема корпорації. Основними суб'єктами є учасники корпоративних відносин корпорацій, організаційно-економічної системи управління підприємствами інше. Предметом такого аналізу декларуємо майнові відносини, котрі виникають у процесі формування, використання і накопичення акціонерного капіталу підприємствами. При цьому пам'ятаємо, що сутність терміна завжди ідентифікуємо на фундаменті застосування нових підходів до його дослідження. У їх ролі пропонуємо, наприклад, альтернативні методологічні підходи для дослідження різновидів організаційно-правової форми підприємницької діяльності, що представляють й відносяться до інтегрованих акціонерних структур постперехідних періодів розвитку економіки світу.

Ефективність дослідження різновидів організаційно-правової форми підприємницької діяльності, що представляють й відносяться до інтегрованих акціонерних структур, відтак і проблем управління корпораціями в машинобудуванні держави, в тому числі їх корпоративного управління, залежить від вибору аналітичного інструментарію. Він є визначенням комплексом методів, які максимально враховують специфіку функціонування і розвитку учасників корпоративних відносин суб'єктів господарювання в умовах переходу держави до ринкових відносин.

У теоретичному аспекті дослідження проблем корпоративного управління підприємств в період переходу держави до ринкових відносин є складним науково-практичним процесом. Складність зумовлюється неспроможністю класифікувати коло перспективних методів дослідження різних сфер менеджменту діяльністю учасників корпоративних відносин компаній. Недорозвиненість інфраструктури для становлення, функціонування і розвитку корпорацій, зокрема в машинобудуванні держави, інерційність й негнучкість систем управління ними, домінування неринкової поведінки тощо є тими проблемами, котрі стимулюють пошук альтернатив традиційним методам дослідження корпоративного управління підприємств. Це обумовлюється тим, що класичні методи, які використовуємо в повноцінній ринковій економіці, акцентують увагу дослідника здебільшого на станах рівноваги у системах управління акціонерними відносинами у корпораціях чи, інакше, основних течіях глобалізації названого. Вони не можуть повноцінно охопити й якісно розтлумачити причини виникнення критичних ситуацій у галузях корпоративного управління підприємств та управління корпораціями в тому ж таки машинобудуванні держави. Отже, вибірка альтернатив задається тільки двоїстою множиною пріоритетів.

Сутність першого методу дослідження корпоративно-

го управління підприємств передбачає жорстку відмову від використання формальних інструментів у аналізі сфер менеджменту діяльністю учасників корпоративних відносин суб'єктів господарювання на користь описових. Останні враховують вплив специфічних неквантифікуємих й некласстеризованих факторів на результативність менеджменту діяльністю учасників корпоративних відносин компаній і ефективність корпоративного управління підприємств. Зміна концепції формального аналізу результативності менеджменту діяльністю учасників корпоративних відносин суб'єктів господарювання і ефективності корпоративного управління компаній шляхом нарощення їх змістовних характеристик є значенням другого методу. При цьому перевагу віддаємо другому методу, оскільки він забезпечує гнучкість у з'ясуванні причин корпоративних конфліктів на підприємствах, протиріч щодо точності і реалістичності в теоретичному й практичному корпоративному управлінні компаній, чого немає в першого. Це зумовлюють сучасні тенденції у розвитку корпорацій в машинобудуванні держави. Крім того, розширення спектру факторів впливу на результативність менеджменту діяльністю учасників корпоративних відносин компаній й ефективність корпоративного управління підприємств забезпечує повноту висновкам і реалістичність узагальненої інформації за підсумками досліджень. Тому автоматично відпадає необхідність відмови від використання формальних методів дослідження корпоративного управління корпорацій, а це сприяє економії часу та збереженню точності аналізу інформації за його результативністю і ефективністю. Така стратегія дослідження є надзвичайно актуальною з точки зору вивчення проблем корпоративного управління підприємств в умовах переходу економіки України до ринкових відносин тощо [7].

Узагальнення результатів аналізу теоретично-практичної сторони проблеми визначення сутності поняття "корпоративне управління" дають змогу автору запропонувати слідуєчу дефініцію для цього терміна. Це система фахового менеджменту корпоративними відносинами підприємства, цілями якої є породження керуваннях, пом'якшення наслідків існуючих, розв'язання виникаючих, запобігання формації перспективних злочасних конфліктів між їх учасниками з метою створення належних умов для ефективного виконання кадрами функцій, відведених їм за виробничо-господарською діяльністю компанії. Її завданнями є планування, організування, мотивування, контролювання і регулювання діяльності учасників корпоративних відносин підприємств через використання відповідних методів менеджменту нею для стабілізації, забезпечення цілескерованості й підпищення їх винятково ділової активності. При цьому підґрунтям для менеджменту діяльністю учасників корпоративних відносин підприємств вважаємо фундаментальні принципи формування та розвитку такої системи під конкретну галузь господарки країни і світу, доприкладу машинобудування держави.

Означене визначення сутності поняття "корпоративне управління" дозволяє автору детермінувати головні ознаки, що пояснюють доцільність використання й забезпечують інтенсивне популяризування його розвитку у машинобудуванні держави і світі:

1) основною підвалиною становлення і прогресування є чітке розмежування та жорстке ізолювання функцій управління власністю підприємств від менеджменту діяльністю компаній, результативність яких визначає ефективність її корпоративної політики;

2) метою є максимізація норми рентабельності підприємств за рахунок результатів створення належних

умов для ефективного виконання кадрами функцій, що відведені їм за виробничо-господарською діяльністю компаній, які виступають наслідком проведення фаховими (вискокваліфікованими і компетентними) керівниками ринково адекватного менеджменту їх корпоративними відносинами;

3) функціями є види трудових бізнес-процесів, що реалізується фаховим керівництвом з метою: детермінації перспектив розвитку діяльності учасників корпоративних відносин підприємств; відображення історії створення, сучасного функціонального стану, динаміки й тенденцій майбутнього розвитку організаційних структур управління діяльністю учасників корпоративних відносин підприємств; спонукання до якісного виконання власних функцій учасниками корпоративних відносин підприємств; детермінації міри правильності, корегування прийнятих управлінських рішень за провадженням і трансформацією діяльності учасників корпоративних відносин підприємств;

ємств; усунення відхилень в керуючих системах шляхом розробки і впровадження управляючими відповідних менеджмент-заходів щодо діяльності учасників корпоративних відносин підприємств;

4) провідним методом та інструментом є гнучкі управлінські рішення фахового керівництва, що покликані породити керовані, пом'якшити наслідки існуючих, розв'язати ті, що виникають, запобігти формації перспективних злочасних конфліктів між учасниками корпоративних відносин підприємств;

5) зони юрисдикції (функції) управлінських рішень — регулювання процесів становлення, функціонування і розвитку корпоративних відносин у сфері планування, організування, мотивування, контролювання й покращення виробничо-господарської діяльності підприємств, формування, розподілу та використання промислового капіталу компаній, а також забезпечення збалансованості і гармонізації

виробничо-соціальних інтересів їх учасників тощо.

Головними рисами диференціації корпоративного управління від управління корпораціями в машинобудуванні держави вважаємо нижче зазначені факти. Корпоративне управління є у:

1. Економічній теорії, коли мова йде про керівництво будь-яким з різновидів організаційно-правової форми підприємницької діяльності, що представляє й відноситься до інтегрованих акціонерних структур, то він тотожний сутісному виразу "корпоративне управління", який підрозуміває управління компанією. Тобто, інакше, загальне управління конкретним суб'єктом або всім різновидом таких підприємств.

2. Економічно-категоріально-тлумаченні потужною продуктивною силою, котра мотивує інтеграцію у єдину логічний комплекс першочергових, додаткових систем, які покликані забезпечити результативний менеджмент діяльності та ефективне управління різновидами організаційно-правової форми підприємницької діяльності, що представляють й відносяться до інтегрованих акціонер-

Таблиця 4. Класифікація проблем управління корпораціями в машинобудуванні України

№ п/п	Перелік груп проблем	Перелік головних проблем, що формують групи
1.	Глобальні	Це критичні ситуації за регламентом міжнародної суті менеджменту діяльністю різновидів організаційно-правової форми підприємницької діяльності, що представляють і відносяться до суб'єктів корпоративного права (підприємств, компаній), які пов'язані з: їх участю у світових інтеграційних процесах; трансконтинентальними й багаторічними фондовими біржами та ринками цінних паперів підприємств; процесами глобалізації корпоративних господарств країн світу, їх секторів за видами економічної діяльності держав; механізмами корпоративного управління підприємств у планетарній економіці; проведенням гармонійної і гуманістичної виробничо-господарської діяльності підприємствами в всесвітній економіці; корпоративною безпекою у загальній економіці іншим.
2.	Соціально-часові	Це критичні ситуації за регламентом національно-історичної суті менеджменту діяльністю компаній, які пов'язані з: спільними і відносно автономними інститутами (формальними й неформальними групами) учасників корпоративних відносин, процесами, парадоксами, галузями взаємодії таких на підприємствах іншим.
3.	Юридичні (законодавчо-нормативні)	Це критичні ситуації за регламентом правової суті менеджменту діяльністю компаній, які пов'язані з: акціонерним підприємництвом згідно до базових і національних принципів корпоративного управління; акціонерними правовідносинами й корпоративним правом; корпоративно-господарським законодавством; різними підприємствами; організаційно-юридичним статусом підприємств; корпоративними відносинами підприємств за їх власністю; корпоративними договорами і господарсько-правовою відповідальністю підприємств; банкрутством підприємств; цінами й ціноутворенням підприємств; кредитно-розрахунковими відносинами підприємств; зовнішньоекономічною діяльністю підприємств; захисту прав учасників корпоративних відносин підприємств іншим.
5.	Політичні	Це критичні ситуації за регламентом владної (субординаційної і координаційної) суті менеджменту діяльністю компаній, які пов'язані з: думкою учасників корпоративних відносин, їх масовою свідомістю, джерелами формування й розвитку такої, каналами висловлювання на підприємствах іншим.
6.	Науково-освітні	Це критичні ситуації за регламентом навчальної суті менеджменту діяльністю компаній, які пов'язані з: сучасними науковими дослідженнями у галузях управління корпоративним господарством і підприємствами за видами економічної діяльності держав; методикою викладання корпоративної науки й корпоративної справи іншим.
7.	Ринкові	Це критичні ситуації за регламентом ресурсної суті менеджменту діяльністю компаній, які пов'язані з: формуванням і розвитком програм економіки і повноцінного використання сировинної бази виробництва, потенціалу кадрового забезпечення, основних та оборотних фондів, джерел фінансування еволюції підприємств іншим.
8.	Економічні	Це критичні ситуації за регламентом господарської і фінансової суті менеджменту діяльністю компаній, які пов'язані з: розробкою й економічним обґрунтуванням виробничих програм підприємств; продуктивністю праці кадрового забезпечення підприємств; основними фондами та виробничою потужністю підприємств; оборотними фондами підприємств; собівартістю, прибутком і рентабельністю підприємств; ціноутворенням на продукцію підприємств; валовими доходами й витратами підприємств; продажами продукції підприємств; грошовими розрахунками та банківськими кредитами підприємств; фінансовою діяльністю підприємств на зовнішньому ринку; фінансовим станом підприємств; маркетинговою діяльністю підприємств; якістю продукції підприємств і економічною ефективністю її підвищення; конкурентоспроможністю підприємств; міжнародною маркетинговою діяльністю підприємств; логістичною діяльністю підприємств; акумуляцією корпоративно промислових капіталів (статутними фондами) підприємств; страховою й міжнародною економічною діяльністю підприємств іншим.
9.	Функціонально-технологічні	Це критичні ситуації за регламентом рольово-методологічної суті менеджменту діяльністю компаній, які пов'язані з: планування, організування, мотивування, контролювання і регулювання й методами керування сферами становлення, функціонування та розвитку підприємств, зокрема: виробничо-господарськими підсистемами, бізнес-процесами, операціями, акціонерними відносинами, корпоративними конфліктами, політикою, стратегічними і тактичними ланками, інформацією, пропагандистськими й ідеологічними заходами на підприємствах іншим.
10.	Культурні	Це критичні ситуації за регламентом морально-етичної суті менеджменту діяльністю компаній, які пов'язані з: естетикою поведінки учасників корпоративних відносин, їх професійними, підприємницькими (виробничо-соціальними) і іншими видами поразок й успіхів на підприємствах тощо.

них структур, а відтак становлення, функціонування і розвиток акціонерного підприємництва й корпоративної економіки в державі.

3. Понятійно-категоріальному сенсі системами фахового менеджменту корпоративними відносинами підприємств, цілями якої є породження керованих, пом'якшення наслідків існуючих, розв'язання виникаючих, запобігання формації перспективних зловісних конфліктів між їх учасниками з метою створення належних умов для ефективного виконання кадрами функцій, що відведені їм за виробничо-господарською діяльністю компаній.

4. Освітньому плані підгалуззю науки про управління, що представлена сукупністю таких нероздільних між собою дисциплін, як "Основи корпоративного управління", "Менеджмент корпоративними структурами", "Управління акціонерними відносинами", "Психології управління корпоративними конфліктами".

5. Методологічному розумінні сукупності прийомів фахового менеджменту діяльністю учасників корпоративних відносин підприємств відповідно до специфіки та особливостей зовнішнього і внутрішнього середовища виробничо-господарської діяльності компаній.

6. Практичному значенні винятково фаховим менеджментом діяльністю учасників корпоративних відносин підприємств безпосередньо у процесах функціонування і розвитку тільки різновидів організаційно-правової форми підприємницької діяльності, що представляють й відносяться до інтегрованих акціонерних структур, це лише одна з галузей управління таких компаній тощо.

Враховуючи інформацію за результатами аналізу суті управління корпораціями в машинобудуванні держави, виділяємо актуальні для нього теоретико-практичні проблеми та відображаємо їх у табл. 4.

ВИСНОВКИ

Таким чином, узагальнення результатів аналізу літературних джерел [1—6, 9—14—18], врахування опублікованих індивідуальних доробок [7, 8, 19] і власні дослідження автора за проблемою теоретичного аналізу суті управління корпораціями в машинобудуванні України дають змогу зробити наступні висновки. Управління корпораціями в машинобудуванні держави як різновидом організаційно-правової форми підприємницької діяльності, що представляє й відноситься до інтегрованих акціонерних структур є механізмом, який формується, функціонує і розвивається на підґрунті ряду законів економіки та менеджменту. Він є системою, що містить імовірнісні варіанти інтеграції теоретико-методологічних й емпіричних здобутків за різними напрямками управління корпораціями для їх наступного втілення і реалізації на практиці. Це, зокрема, управління акціонерними відносинами, психологія і управління корпоративними конфліктами в суб'єктів господарювання, корпоративними конфліктами у компаніях, інші динамічні різнобарв'я класифікацій менеджменту діяльністю підприємств. Саме тому підприємства зацікавлені у систематичному покращенні принципів корпоративного управління (ПКУ), створенні на їх базі нових систем управління діяльністю учасників корпоративних відносин, результати застосування яких забезпечать ринково адекватне функціонування і розвиток компаній. При цьому стратегічно пріоритетним є питання особливостей національних ПКУ та зарубіжних систем управління корпорацією (СУК) як різновидом організаційно-правової форми підприємницької діяльності, що представляє й відноситься до інтегрованих акціонерних структур.

Література:

1. Воронкова А. Е. Корпоративне управління: [підручник] / Воронкова А. Е., Козаченко Г. В. — К.: Лібра, 2004. — 368 с.
2. Гриньова В. М. Організаційно-економічні основи формування системи корпоративного управління в Україні: [монографія] / Гриньова В. М., Попов О. Є. — Х.: ХДЕУ, 2003. — 324 с.
3. Ділове планування розвитку корпоративного сектора економіки України: [монографія] / Піцур Я. С., Горинь М. О., Сенишин О. С. — Львів: Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2008. — 288 с.
4. Євтушевський В. А. Основи корпоративного управління: посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Євтушевський В. А. — К.: Знання-Прес, 2002. — 317 с.
5. Корпоративне управління: [посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Кузьмін О. Є., Чернобай Л. І., Босак А. О., Скибінський О. С., Колісник М. В., Гаталяк З. П., Мукан О. В. — Львів: Львівська політехніка, 2004. — 172 с.
6. Корпоративне управління на підприємствах України: постприватизаційний етап еволюції: [монографія] / Мороз О. В., Карачина Н. П., Халімон Т. М. — Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. — 180 с.
7. Кудря Я. В. Альтернативні методологічні підходи до дослідження корпоративних структур постперехідного періоду економічного розвитку держави // Проблеми науки. — 2006. — № 11. — С. 18 — 22.
8. Кудря Я. В. Економічна сутність управління корпораціями в машинобудівній галузі економіки України // Економіка та держава. — 2008. — № 2. — С. 59 — 62.
9. Майер К. У пошуках кращого директора. Корпоративне управління в перехідній та ринкових економіках. — К.: Основи, 1996. — С. 25.
10. Момот Т. В. Вартісно-орієнтоване корпоративне управління: від теорії до практичного впровадження: [монографія]. — Х.: ХНАМГ, 2006.
11. Мороз О. В. Соціально-економічні аспекти ефективності корпоративного управління: [монографія] / Мороз О. В., Карачина Н. П. — Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. — 176 с.
12. Небава М. І. Теорія корпоративного управління: вузлові питання: [посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Небава М. І. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 295 с.
13. Нестор С. Корпоративне управління і роль Організації економічного співробітництва та розвитку // Бюлетень з корпоративного управління. — 2000. — № 8. — С. 11.
14. Румянцев С. А. Українська модель корпоративного управління: становлення та розвиток. — К.: Знання, КОО, 2003. — 149 с.;
15. Великий тлумачний словник сучасної української мови: [електронний ресурс] / <http://www.slovyk.net>.
16. Словник України онлайн: [електронний ресурс] / <http://icorp.ulif.org.ua/dictua>.
17. Трансформація підприємств: економічна оцінка та побудова систем менеджменту: [монографія] / Кузьмін О. Є., Мороз А. С., Подольчак Н. Ю., Шуляр Р. В. — Львів: Львівська політехніка, 2005. — 336 с.
18. Управління акціонерним товариством (Корпоративне управління в Україні). — К.: Лібра, 1999. — С. 11.
19. Храброва І. А. Корпоративне управління: питання інтеграції. Афілійовані особи, організаційне проектування, інтеграційна динаміка. — М.: АЛЬПІНА, 2000. — С. 15.
20. Шмідт М. П. Фінансово-економічна сутність управління корпораціями в машинобудуванні України / Шмідт М. П., Кудря Я. В. // Фінанси України. — 2008. — № 8. — С. 53—62.

Стаття надійшла до редакції 04.05.2009 р.